

Cuiavian University in Wloclawek

International scientific conference

**PHILOLOGICAL SCIENCES AND TRANSLATION STUDIES:
EUROPEAN POTENTIAL**

September 6–7, 2023

IZDEVNIECĪBA
BALTIJA
PUBLISHING

2023

Organising committee:

dr **Elżbieta Nowakowska**, Cuiavian University in Wloclawek;
dr **Wiesław Pędzia**k, Cuiavian University in Wloclawek.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

International Scientific Conference **Philological sciences and translation studies: European potential** : Conference Proceedings (September 6–7, 2023. Wloclawek, the Republic of Poland). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. 252 pages.

ISBN 978-9934-26-348-4

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-348-4>

The conference materials are devoted to the study of the peculiarities of the development of the scientific space in the context of modern challenges. General issues of philological sciences are considered. The publication is intended for scientists, lecturers, postgraduates, students, as well as for a wide audience.

ISBN 978-9934-26-348-4

© Izdevniecība “Baltija Publishing”, 2023
© Cuiavian University in Wloclawek, 2023
© Authors of the articles, 2023

CONTENTS

SLAVIC LANGUAGES

Prepositionalization of nouns: the structure of prepositional-noun constructions Kis Ye. B.	8
The reflection of the Russo-Ukrainian war in the lexical level of the Ukrainian language Kuleshir M. M.	11
Ways of appearing and enlarging the online learning terms in the Ukrainian language Muntian O. O.	15
Assimilation of consonants of place and mode of formation in the Ukrainian language: problematic issues Semeniuk O. A.	19

LITERATURE

The typology of trickster characters in Mark Twain’s emotive prose Dolgušheva O. V.	23
The historical context of the anthroponymy of the main character in the novel "Rogneda" by V. Chemeris Mizinkina O. O., Mykhaylenko V. O.	27
Synthesis of illustrations and artistic words in the work of Sven Nordqvist Sardarian K. H.	31
Artistic minimalism as the newest trend in literary studies Stanislav O. V.	34
Genre varieties of proverbs by Halyna Pagutyak, Myroslav Dochynets, Halyna Tarasyuk Umanska T. O.	37
Thanatological motifs of M. Kholodnyi’s poetry: a dialogue with death Urys T. Yu.	41
Topos of memory in the creative work of Vasyl Makhno Shadrina T. V.	45

ROMANCE, GERMANIC, AND OTHER LANGUAGES

Linguistic peculiarities of conflict metaphors as metaphorical expressions in Queen Elizabeth II’s speeches Anikin O. M.	49
---	-----------

Eternal life or youth and beauty: narratives of male vs female cinematic characters	
Berezhna M. V.	52
Revolutionary changes in military affairs and the military English lexicon enrichment	
Vasylenko D. V.	56
The most frequently used verbs in modern English	
Dilai I. P.	61
Prosodic markers of Indian seamen' speech behavior	
Yefanova I. A.	64
Typology of communicative means of verbalization of the facilitative communicative strategy "interactive scaffolding"	
Knyazeva M. O.	70
Narrative elements in dental medicine case reports	
Kostenko V. H.	74
A semantic gap in naming of surprise in English	
Lytvyniuk O. I.	78
Gender influence on language use (based on the movie "Nuns on the Run" 1990)	
Lozovska K. O.	80
Expressive speech acts with diminutives (based on literary prose for children in English)	
Mintsys E. Ye.	83
Metadiscourse moves: a functional taxonomy for an academic discussion	
Parashchuk V. Yu.	87
Theory of values-based sociodiscourse	
Skrynnik Yu. S.	90
The usage of the "Glory to Ukraine" salute by the Turkish media resources as an element of the image creation of Ukraine in the Turkish media space	
Spotar-Ayar H. Yu., Perederii K. A.	92
Commonality sehen and hören and reconstruction of forms	
Tupikova T. V., Kozak T. B.	97
Comparison of gender peculiarities of emotivity realisation in English literary works of the XIX and XXI c.	
Tsyntar N. V.	100
Neologisms of the English language in the sphere of culture	
Chernichenko M. P., Kolegaeva I. M.	103

Portmanteaus of computer lexis Chyrvonyi O. S.	107
Mythological cosmology in “Eve’s song” of Charles Van Lerberghe Chystiak D. O.	111
english texts of eu regulations: communicative and language features Yarova L. O., Oliinyk O. S.	114
THEORY OF LITERATURE	
Memory as an element of the poetics of Ukrainian short story genre at the end of XX th – beginning of XXI st centuries Liakh T. O.	119
COMPARATIVE LITERATURE STUDIES	
Methodological features of neural network modeling of the processes of recognition of linguistic markers of the categories of sense and absurdity Dovhan O. V.	123
Contrastive rhetoric in teaching foreign language to Bulgarians Kravchenko D. S.	127
Objectivization of syntactic concept “concession” in modern English discourse Tuhai O. M.	130
Communicative tactics of accusation as one of the ways of implementing a strategy of discreditation Cheberiak A. M.	133
GENERAL LINGUISTICS	
Words and worldviews: on the issue of etymological interpretation Vakhovska O. V.	137
COMPARATIVE AND TYPOLOGICAL LINGUISTICS	
The song Birds by Pierre-Jean de Beranger: translation aspect Aloshyna M. D.	141
“Language doctrine” and Ukrainian language model by Svyatoslav Karavansky Kashyrina I. V.	144
Translation of English telescopic units Kuznietsova I. V.	147

The translation of technical texts: lexical and grammatical aspects	
Leleka T. O.	151
Translation aspects of business documents	
Martyniuk O. M.	155
The specificity of the translation of anthroponyms in the dramatic works	
Nechai N. V.	158
Lexical transformations in the translation of “Silver Bay” by JoJo Moyes	
Chumak H. V., Derkach H. S.	161
Lexical and grammatical peculiarities of translating technical documents	
Shylinska I. F., Piatnychka T. V.	165

INTERCULTURAL COMMUNICATION

Private announcement in the system of intercultural communication	
Bilokonenko L. A., Berezovska-Savchuk N. A.	169
Hating as a communicative strategy of provocation in Internet communication	
Yelnikova N. I.	173
The power and accuracy of headlines in modern newspapers	
Nypadymka A. S.	176
Linguistic communication in the international sphere: harmonization of national and European current affairs	
Onufrienko H. S., Kulabnieva O. A.	180
Glossy magazines: actualization of gender and cultural differentiation	
Sobolieva O. V.	184
Intercultural communication in translation	
Storozhuk O. Yu.	186
The semiotic code of mortality in “Otherside” lyrics (RHCP, “Californication”, 1999)	
Tombulatova I. I.	190
Media linguistics vs literary studies: genreological dialogue of sciences	
Shevchenko L. I., Dergach D. V.	192

MODERN TRENDS IN TEACHING METHODS OF LANGUAGES

Approaches and principles of formation of students’ intercultural competence while studying English language	
Harlytska T. S.	197

Ludwig Wittgenstein’s linguistic-philosophical concept as a basis for adult foreign language teaching Zaporozhan M. D.	200
Stability and variability of the phonetic system of the Ukrainian language: teoretical and methodical aspect Kuznetsova H. P.	203
Support of the EU common values in Ukraine: the experience of international cooperation Maslova A. V., Goncharova O. A.	207
Strategies for improving speaking skills Mudrenko H. A.	211
Problems of teaching Italian for specific purposes in music colleges of Ukraine Ovsiannikova L. Ye.	214
The use of dictionaries for developing foreign language lexical competence Onyshchak H. V., Popovych Ye. V.	217
The application of AI in foreign language learning Rozvod E. V.	220
Foreign language teaching in digital society: adaptive education Rudnianskyi O. I.	226
Differentiating learning in the ESP class for IT-sphere university students Tonenchuk T. V.	228
Teaching a foreign language at HEE of Ukraine – modern realities Khairulina N. F.	232
Literature studies as a structural component of foreign language sociocultural competence Chumak H. V., Olendr T. M.	235
CURRENT ISSUES OF PHILOLOGY	
Binäres Lernen Und Lehren Der Deutschen Sprache Und Literatur In Der Schule Dylenko I. V.	239
Phraseologismen und besonderheiten ihrer funktion in der sprache (anhand der phraseologie im mediendiskurs) Kovsh N. O.	243

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-348-4-43>

LEXICAL TRANSFORMATIONS IN THE TRANSLATION OF “SILVER BAY” BY JOJO MOYES

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ДЖОДЖО МОЙЄС «СРІБНА ЗАТОКА»

Chumak H. V. **Чумак Г. В.**

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department of
Theory and Practice of Translation
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National
Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і практики
перекладу
Тернопільський національний
педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Derkach H. S. **Деркач Г. С.**

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department of
Foreign Languages
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National
Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Тернопільський національний
педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Літературний переклад відрізняється від інших видів перекладу тим, що окрім передачі інформації, він виконує й естетичну функцію – відтворення багатства мови та авторської інтенції для читача. Художній переклад покликаний відтворити засобами цільової мови всі особливості вихідного твору, його стиль, атмосферу та гумор. Крім того, особливості та специфіка пов'язаних проблем художнього перекладу визначаються, насамперед, специфікою самого художнього твору.

Процес перекладу художніх творів – це свого роду виклик для перекладачів, який потребує від нього високої майстерності, соціокультурної компетенції та знання реалій іншомовної культури. У художньому перекладі необхідно не лише адекватно передати зміст, але й зберегти авторський стиль, настрій, емоції першоджерела [3, с. 120]. Для досягнення цієї мети перекладачі часто використовують лексико-граматичні трансформації, які являються одним із ключових аспектів перекладу художніх творів.

Для аналізу застосування перекладацьких трансформацій розглянемо оригінал роману Джоджо Мойєс «Срібна затока» та його переклад Юлії Підгорної та Дар'ї Петрушенко, зокрема зосередимось на аналізі

типових прикладів застосування лексичних перекладацьких трансформацій.

Розпочнемо з аналізу використання антонімічного перекладу у процесі відтворення тексту цільовою мовою:

Sometimes even I didn't know why I stayed open, other than that whaling was part of Silver Bay's history, and history is what it is, no matter how unpalatable [4, с. 6].

Часом навіть я не знала, чому не закрила його, – хіба для того, щоб полювання на китів лишилося частиною історії Срібної затоки. А історія така, яка вона є, байдуже, наскільки неприємна [1, с. 30].

Тут ми теж можемо прослідкувати використання антонімічного перекладу щодо виразу *why I stayed open*, що у перекладі відтворене негативним твердженням *чому не закрила його*, що можна вважати вдалим перекладацьким рішенням, оскільки використана трансформація допомагає передати сенс оригінального виразу та зберегти його значення у перекладі.

У наступному прикладі можемо побачити застосування генералізації, яка була використана для відтворення англійського слова *house* українським відповідником *споруда*, що є більш ширшим терміном, що може включати не лише житлові будинки, а й будь-який інший тип будівлі.

He used to sink them like my mother sank cups of tea, cracking open a Toohey's every couple of hours or so when he took a break from whatever house he was building [4, с. 13].

Колись він цмулив його, як моя мати цмулила чай, дець кожні дві години відкривав пляшку «Тугіз», роблячи перерву, яку б споруду не будував [1, с. 58].

У наступному реченні можемо спостерігати використання калькування у перекладі англійського слова *person*, яке відтворене за допомогою специфічного для української мови еквівалента *персона*.

I remember that feeling – when you're a kid and it's your birthday and for one day everyone makes you feel like the most special person in the world [4, с. 14].

Пам'ятаю це відчуття – коли ти дитина, і в тебе день народження, і один день усі поводяться з тобою як з найважливішою персоною у світі [1, с. 65].

Розглянувши застосування трансформацій генералізації та калькування, перейдімо до розгляду застосування більш складного підходу до перекладу художніх текстів – компенсації.

Her and her bloody fitness-instructor bloke and her half-share of everything and her stupid demands [4, с. 13].

Її та її довбаному інструкторові з фітнесу, її претензіям на пів майна, її тупим вимогам [1, с. 59].

У цьому випадку прийом компенсації використовується для відтворення семантики оригінального тексту, яка була втрачена. В англійській мові фраза *half-share of everything* описує власність, яка належить двом особам порівну, тобто кожен з них може претендувати на половину майна. Українською мовою ситуацію відтворили точніше, застосувавши трансформацію компенсації для передачі цієї семантики і відтворили її як *претензії на пів майна*.

У перекладі роману також трапляється застосування конкретизації у процесі: *Nino Gaines – or should I say my husband? – bought the old Bullen place* [4, с. 99].

Ніно Гейнс – чи краще сказати «мій чоловік»? – купив ділянку Булленів [1, с. 423].

У цьому прикладі, ми можемо побачити застосування конкретизації щодо відтворення англійського слова *place*, яке у цільовому тексті відтворили за допомогою конкретизованого українського відповідника *ділянка*, що точно передає зміст оригінального тексту.

I guess we were all a bit like that, the crews [4, с. 13].

Гадаю, усі ми, моряки, певною мірою були такими [1, с. 60].

Тут ми маємо яскравий приклад застосування конкретизації стосовно англійського слова *crews*, яке українські перекладачі відтворили за допомогою більш наближеного до сюжету відповідника *моряки*, що загалом допомогло зробити переклад речення більш точним та зрозумілим для читача.

Розглянувши приклади застосування конкретизації, проаналізуємо застосування модуляції.

You couldn't miss him. He stood there in his dark blue pen-pusher's suit, flanked by two oversized matching suitcases, gazing back towards the main street [4, с. 13].

Він стояв у своєму темно-синьому бюрократичному костюмчику з двома непомірними валізами однакового кольору по боках й озирався в бік центральної вулиці [1, с. 60].

У даному реченні маємо два чудових приклади застосування трансформації модуляції. Перший приклад стосується виразу *pen-pusher's suit*, який було перекладено як *бюрократичний костюмчик*, що є прикладом трансформації модуляції. Оскільки термін *pen-pusher* не є загальноживаним в українській мові, його значення відтворили за допомогою більш зрозумілого відповідника *бюрократичний*. Та другий, який стосується слова *flanked*, яке було перекладене як *по боках*, що передає його значення у контексті, тобто описує розташування двох валіз поруч з головним героєм.

Наостанок розглянемо також застосування транскрипції та транслітерації у перекладі тексту роману українською мовою.

A newspaper reporter came all the way from Newcastle and took a picture of me standing next to it [4, с. 1]. – *Із самого Ньюкасла прибув репортер і сфотографував мене поряд із цією рибою* [1, с. 7].

У даному прикладі, транскрипцію застосували щодо назви міста *Newcastle*. У цільовому тексті звукову форму іншомовного слова відтворили за допомогою фонем мови перекладу *Ньюкасла*.

А також розглянемо декілька прикладів застосування транслітерації:

Old Carter was selling it [4, с. 15]. – *Це старий Картер продавав* [1, с. 67].

Sydney. Once. I wasn't there very long [4, с. 14]. – *У Сідней. Одного разу. Давно там не був* [1, с. 62].

У цих прикладах теж можемо спостерігати застосування транслітерації і транскрипції щодо відтворення українською назви міста *Sydney*, та прізвиська чоловіка *Carter*; графічну форму яких відтворили як *Сідней* та *Картер*.

Проведений аналіз використання лексичних трансформацій свідчить про комплексність їх застосування в українському перекладі роману Джорджо Мойєс «Срібна затока». Найчастіше перекладачки використовували генералізацію, калькування та модуляцію, рідше – конкретизацію та компенсацію. Зокрема, комплексний характер застосування перекладацьких трансформацій робить переклад більш точним та адекватним. Також варто відзначити, що в більшості випадків застосування лексичних трансформацій є виправданим.

Література:

1. Мойєс Дж. Срібна затока: роман / пер. з англ. Д. Петрушенко, Ю. Підгірної. Харків: Книжк. клуб «Клуб Сімейн. Дозвілля», 2021. 426 с.
2. Ніколаєва Т. Особливості художнього перекладу з української на англійську мову. Проблеми гуманітарних наук. Серія Філологія. 2018. № 42. С. 119–127. URL: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.148092> (дата звернення: 29.08.2023).
3. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. К.: Либідь, 2007. 248 с.
4. Moyes J. Silver Bay. The Free Books Online. URL: <https://thefreebooksonline.net/fiction/u4904.html> (date of access: 29.08.2023).